

JOHN LANTING

Koning van de klucht

Om grappig te zijn, moet je serieus spelen

John Lanting was nog maar een ukkie toen hij bij het zien van een paar clowns dacht: dít wil ik ook. De droom om 'bij het toneel' mensen te vermaken was geboren. Een flink aantal jaren later zag hij – inmiddels als toneelknecht bij de Haarlemse schouwburg – zijn eerste klucht: toen was hij definitief verkocht. Maar de gang naar het podium ging bepaald niet over één nacht ijs...

“Tijdens zijn middelbare schooltijd hield John aan een zware hersenvliesontsteking hevige hoofdpijnen over. Die pijn maakte het leren vrijwel onmogelijk; John ging zelfs van school. Na diverse bijbaantjes en omzwervingen via Frankrijk tot Afrika, waar hij werd bestolen, trad John, intussen geheel platzak, uit arren moede bijna toe tot het vreemdelingenlegioen. “Ik zou een spoedcursus krijgen en dan naar Indochina. Ik ben flauwgevallen bij het idee van wat me daar te wachten stond.”

Carrière

John schitterde in tal van zelf aangekochte en bewerkte (Britse) kluchten. Dit zijn de meest tot de verbeelding sprekende, die de TROS op het scherm bracht: *Hé, mag ik mijn echtgenote terug* (1975), *In de kast, op de kast* (1978), *Inpakken en wegwezen* (1978), *Kom van het dak af* (1978), *Nee schat, nu niet* (1980), *Een kus van een Rus* (1981), *Een scheve schaats* (1983), *Geen gedonder in het vooronder* (1985), *Een trouwring mag niet knellen* (1988), *Den Haag vandaag* (1987, later herhaald als *Jubileum Hotel*) en *Kink in de kabel* (1992).

Privé

John Lanting (Overveen, 30 maart 1930) woont met zijn vrouw sinds jaar en dag in Breda. "Zij is een stuk jonger en we maken graag stedentrips samen, dus ik sport regelmatig zodat ik haar nog een beetje kan bijhouden."

TrosKompas

"De TROS en mijn Theater van de Lach zijn voor altijd verbonden. En tot op de dag van vandaag heb ik de TrosKompas."

Gelukkig leende een wildvreemde hem geld. Hij liftte naar Tanger en bereikte met een bootje van een snorder de kust van Spanje, waar hij in Madrid via een bevriende dansgroep nog even in een hotel werkte. Via Parijs keerde hij terug naar Nederland. Terug in Amsterdam kon hij, onder meer dankzij die inmiddels opgedane talenkennis, bij de rondvaartboten terecht als gids. Nu was de tijd rijp. Hij trok de stoute schoenen aan en wist, ondanks zijn leerproblemen, de Toneel Academie met succes te doorlopen.

Jolijt was uit de tijd

In 1971 richtte hij het Theater van de Lach op. "Noodgedwongen eigenlijk. Omdat ik lastig uit mijn hoofd kon leren, dacht ik: als ik nou zelf stukken op het toneel breng, heb ik ze al veel langer van tevoren. En zo geschiedde." De TROS en het Theater van de Lach hadden duidelijk iets gemeen: amusement. Door de Aktie Tomaat van 1969 en daarvoor de studentenrevolutie was vermaak in de theaters not done: toneel moest geëngageerd zijn.

Ook bij de omroepen – op één na dus – hoorde je steeds: 'jolijt is uit de tijd'. Moeiteloos vonden TROS en mijn Theater van de Lach elkaar en dat groeide uit tot een hechte samenwerking, de TROS zond juist wél amusement uit. Het werd een win-win situatie: het Theater van de Lach werd steeds bekender en het ledental van de TROS-familie steeg naar ongekende hoogtes, al kwam dat natuurlijk niet alleen door mijn capriolen."

Geen kattenpies

"Het werd een gelukzalige tijd. Vóór elke voorstelling, en het zijn er ruim drieduizend geweest, mompelde ik: 'Wat een geluk, ik mag weer'. Ik denk dat dit gevoel, ook in alle tv-opnames die de TROS maakte, er bij mij en de anderen zichtbaar afspatte. De TROS-crew was ongelofelijk goed. Voor ze een voorstelling registreerden, kwamen ze altijd eerst een paar keer kijken. Regisseur Erik van Reijndam en 'opzichter' Ted Mooren, die later Hoofd Drama werd bij de TROS, wisten daardoor precies hoe ze het in beeld wilden brengen, want een klucht goed opnemen voor televisie, is geen kattenpies." De kijkcijfers logen er niet om. Veel van Johns stukken trokken meer dan zes miljoen kijkers. "Willem Duys zei tegen me: 'Boven jou staat alleen nog Wim Kan'. Toen ik hoorde dat we zó veel kijkers hadden, was ik totaal overdonderd. Wat was dat

kicken! Zelf had ik geen tv en mijn ouders ook niet, maar ik liep een keer op zaterdagavond door Haarlem en zag bij mensen door het raam dat ik op tv was. Dus ik bleef staan kijken. Ze herkenden me en nodigden me uit mee te kijken. Een heel aparte ervaring."

Rode rozen

John zocht in Engeland stukken uit, die hij zelf vertaalde en bewerkte, hij deed de casting, speelde zelf mee en deed na verloop van tijd ook de regie. "Dat waren een hoop petten die ik op had. Maar ik vond het heerlijk." Hij voelde instinctief al aan dat je iets niet 'grappig' kunt regisseren. Tijdens zijn samenwerking met grote Engelse blijspelregisseurs van het Londense West End, verwoordde een beroemdheid, Alexander Doré, het als volgt: "Don't try to be funny, tell them the story." Dit knoopte Lanting goed in zijn oren. Hij vervolmaakte de methode, waarbij hij zijn acteurs zo serieus mogelijk liet spelen. "Nog steeds laat ik in de masterclasses die ik nu geef, stukjes van mijn kluchten zien om dit te illustreren. Maar ook van bijvoorbeeld Allo, Allo. Die vertoon ik dan zonder geluid. Dan zie je meteen dat René en de anderen altijd bloedserieus spelen: de enige manier om iets grappig te laten 'zijn', is juist dat je het nooit grappig moet máken. Kort gezegd: de rode rozen moet je niet nog eens rood verven."

JOHN LANTING MET ZIJN BRITSE 'LIJFSCHRIJVER' RAY COONEY (HIJ SCHREEF DE ORIGINELE VERSIES VAN ONDER MEER KUS VAN EEN RUS EN KINK IN DE KABEL)

*Willem Duys zei:
'Boven jou staat
alleen nog Wim Kan'*

Dankwoord

John richt graag het woord nog even tot de TROS-medewerkers: "Lieve TROS-mensen, vooral die van toen, bedankt voor jullie vooruitstrevende werk. Ik wil benadrukken dat jullie je er nooit met een Jantje van Leiden vanaf maakten. Elke keer verscheen bij het theater een ontzagwekkend aantal technici en cameramannen. Aan de regisseur, Erik van Reijndam, bewaar ik de beste

herinneringen. Hij was in staat om al die grappige, maar altijd weer gecompliceerde situaties goed in beeld te brengen. Nogmaals: ik was ontzettend blij met jullie. En de vele kijkers ook. Ik merk dat ook nu nog als mensen op straat of in het café mij aanspreken: 'Vroeger bleven we daar op de zaterdag voor thuis,' is wat ik nog steeds hoor. Proficiat met deze 50e verjaardag!"